

«Видумать може поет те, чого з ним не було», або «Такий я ніжний, такий тривожний»

Юнацькі роки поета Володимира Сосюри, від дня народження якого виповнилося 125 років, могли б стати у нагоді для сюжету пригодницького роману, а історія його родоводу – для роману любовного.

В автобіографічній повісті «Третя рота» він писав про батьків:

«Мати моя була дуже легковажна і романтична. <...> Вона з походження була (чоловіча лінія) сербіянка, хоч прізвище у неї було Локотош, що угорською мовою значить – «слюсар». Мабуть, у матері була і угорська кров. По жіночій лінії вона була єврейкою і українкою.

Батько мій був з походження (чоловіча лінія) француз, – правильно прізвище «Соссюр», навіть з приставкою «де». Пономаренко Пантелеймон Кіндратович, який читав початок цього роману, сказав мені, що я ніякий не француз і що правильно моє прізвище не «Соссюр», а «Сюсюра» (і відкіля він це узяв, бо в документах нашого колишнього волосного правління я дійсно записаний на прізвище «Сюсюра»), що у нього був друг його батрацької юності, козак із кубанської станиці Брюховецька Сюсюра, що в тій станиці майже половина Сюсюрів.

Але дід мій підписувався «Соссюр» і казав, що наше прізвище українізували писарі. Можливо, це так і було.

Очевидно, мій предок – чомусь мені здається, що він з Південної Франції, Провансалю, – потрапив до Запорозької Січі, де писарі і записали його «Сюсюрою».

В історії родини Сосюр – і палке кохання, і викрадання нареченої, втечі і погоні. Можливо, саме ця романтичність відбилася

пізніш на любовній ліриці Сосюри – попри все жахіття, що пережив він під час Громадянської війни. Як і багато хто у ті часи, був він гайдамакою і комуністом, ходив і з оселедцем, і з червоною зіркою. «І пішов я тоді до Петлюри, бо у мене штанів не було», – напише він у 1924 році. А у 1957 році у листку по обліку кадрів він розпише чи не по місяцях:

«Осінь 1918 – зима 1918 – член повстанської робітничої дружини Донецького содового заводу, м. Верхнє.

Зима 1918 – осінь 1919 – козак петлюрівської армії.

Осінь 1919 – зима 1920 – військовополонений денікінської армії.

Лютий 1920 – квітень 1921 – червоноармієць, курсант військових політкурсів, політпрацівник».

Як не дивно, саме вірші, які він почав писати ще у дитинстві, у ті часи кілька разів врятували йому життя – одного разу не видали селяни, вдруге – зацікавився офіцер.

Наприкінці 1919 року хворий на тиф Сосюра потрапив до Одеси. І саме наше місто мов навпіл розділило його життя.

«Одеса.

З вокзалу я пішов з високою температурою босий по грязі дивитися на море.

Воно майже замерзло, і над ним тихо і срібно літали чайки...

Повезли до шпиталю.

Лежу на сніжно-білому ліжкові покірно й тихо, весь в огні...

Поруч стогне й кидається хворий, і «сіделка» все ставить мене йому за приклад, що у мене вища температура і я лежу смирно, а він з меншою температурою і не дає їй дихнути...

Візитація.

Входить лікар і сестра-жалібниця.

Сестра глянула на мене, зблідла і трохи не впала непритомною. Її підтримав лікар і вивів.

Потім вона входить до нас, дивиться на мене і каже:

– Как же вы меня испугали!

Виявилось, що я подібний на її забитого на фронті нареченого, офіцера.

Я – в ізоляторі. В мене поворотний тиф, другий приступ. Один був в дорозі.

Вона каже:

– Я вас беру к себе в палату. Вы хоть на несколько дней напомните мне мое прошлое.

Вона взяла мене до себе в палату, дала мені ще своє ватне одіяло (у всіх по одному. Вогко, сиро. Поруч мене щоночі по два, по чотири вмирають). Носить мені консерви, цукерки... і все якось чудно дивиться на мене та цілує. Я, як і її наречений, вчився в сільськогосподарчій школі.

В мене на грудях після тифу абсцес – і мене переводять до хірургічного шпиталю в грецькій духовній школі чи семінарії.

В шпиталі між раненими лежали й червоні з Таращанського полку, і інші. Вони розповідали, що коли білий десант захопив Одесу, то багато важко ранених червонармів було викинуто просто на вулицю.

Червоні ось-ось захоплять Одесу. Евакуація.

З одним червонармом я дуже подружив. Він признався мені, що він комуніст і що в нього є документи з ячейки, не дивлячись на те, що я одрекомендувався йому як бувший петлюрівський юнкер. (Цей товариш потім учився зо мною в Артемовці.) Він був захоплений білими й мобілізований. В частині офіцер, який догадувався, що він комуніст, але не мав матеріалу, наче граючись, навмисно прострелив йому ногу. Ногу було одрізано.

Коли мене хотіли як «юнкера» евакуювати до Єгипту, він не порадив мені їхати, сказав, що я такий же юнкер, як він денікінець. І я залишився.

Кораблі Антанти б'ють по червоних лавах...

Над городом шумлять набої...

Червоні близько...

Привозять ранених офіцерів, яких почали бити по окраїнах.

Один кавалерист б'є обрубками рук у живіт стражника, який од ударів тільки підстрибує всім тілом на ліжкові...

Офіцери, яких не встигли евакуювати, лежать бліді, бліді...

А один офіцер не витримав і сказав:

– ...Ух... страшно...

Ми дивимося з вікна на вулицю, через яку тривожно перебігають фігурки людей з багнетами. Деякі не встигають перебігти й падають. На тлі тривоги бою вони лежать страшно нерухомі. Іде стрільба.

І от відчиняються двері, і входять матроси з червоними бантами на грудях. Вони спокійні, стрункі й коректні.

– У вас офіцеры есть?

Вони нікого не забрали. Тільки подивилися документи й пішли».

І Володимир Сосюра став червоноармійцем.

Відомо, що перші вірші Сосюри написані російською мовою. У спогадах Сосюра наводить різні версії того, коли саме він почав писати українською. За однією з них – саме за порадою Едуарда Багрицького. «...Я познайомився з Юрієм Олешею, з поетами Шенгелі і Багрицьким, які в світлі і добрі руки взяли моє серце і показали йому дорогу в блакитне небо поезії».

24 червня 1920 року в газеті «Одесский коммунист» був надрукований вірш «Розплата».

Але окрім політики та поезії є ще кохання. Власне Сосюра усе життя був закоханий. І можливо, в образі Ольги є риси його першої дружини Віри Берзіної, що була політруком червоноармійського ескадрону.

«В Одесі, в нашому подиві (політичний відділ дивізії. – **О. Я.**) я зустрів свого товариша по заводу. Ми багато з ним говорили, і він дістав мені командировку на політичні курси там же, при подиві.

І я лишився на курсах.

Було синє й чудесне море. На лекціях казали, що «бытие определяет сознание», що душа «продукт производственных

отношений...». І мені страшно стало, що я, людина, яка керує своїми думками й поступками, раптом підлягаю якійсь табуретці і взагалі мертвим речам.

Мені перестало хотітися жити, і я умовився з однією курсанткою повіситись...

Але море було таке чудесне, і увечері на Дерibasівській вулиці золотою ниткою тремтіли в небі ліхтарі, а повітря було ніжне, тепле й бархатне, і я роздумав умирати. Я познайомився з одеськими поетами, вони прийняли мене в свій гурток. Раз на тиждень у нас були читки віршів. Я був такий соромливий. Особливо мені було соромно, що у мене білі обмотки. Одного разу я читав вірші, а через піаніно на мене дивилася смуглява дівчина в буржуазному вбранні, у неї на шиї було янтарне намисто. Взагалі на мене дивилося багато дівчат, і од того мені було соромно ще дужче. Дівчина з янтарним намистом попросила в мене прикурити. Я їй простягаю запалену цигарку через піаніно, але вона не бере, а хоче, щоб я їй дав прикурити з рота. Я взяв цигарку в рот і перехилився до неї через піаніно, а вона до мене, й наші очі майже зішлись... Коли її цигарка загорілася, вона сказала:

– Как хорошо жить!

І з вечірки проводжала мене до подиву. Тільки коли ми цілувалися, мене вразило, що в неї великий рот, мій рот зовсім потону в ньому, й мені стало неприємно. Потім я зовсім розчарувався в ній, коли побачив її голу на пляжі. В неї було повне смугляве тіло, і на ньому, як на тісті, лишилася шорстка печать каменя, до якого вона притулилася.

І взагалі всі ці буржуазні жінки, що любили мої вірші, дивилися на мене, як на дикуна, на наївного дикуна, що нагадував їм героїв Гамсуна, і це мене одштовхувало од них, бо я ж був червоноарм і в мене душа була зовсім не така, як вони уявляли: я теж любив красу і розумів її. А вони до мене підходили дико й страшно. Їм, мабуть, набридли оті руді жевжики, що їх оточували, бо вони вміли тільки піднімати хустки та говорити французьким прононсом. І їхні кавалери не пахли кров'ю, як мої губи. Вони казали, що у мене «одухотворенное лицо бандита», і не вірили мені, що я ще не вбив ні одного чоловіка. А в місячні ночі вони ходили зі мною до моря. Було вже літо. Природа була така незнайома й чудно мене хвилювала.

І закохалася в мене дівчинка. Малюсенька дівчинка. Вона все ходила зі мною до моря, слухала мої вірші і все просила поцілувати мене, а я не хотів, тому що вона така маленька. У цієї дівчинки були всі риси жінчини. Вона ревнувала мене, особливо до дівчини з янтарним намистом. Одна поетеса з революційним прізвиськом ходила до мене на курси. Я був в окремій кімнаті з малиновим оксамитним меблем, а вікно закривалося ставнями зсередини. За вікном був коридор. І мимо часто бігали курсанти. Так я, щоб вони не заглядали в вікно, закривав його ставнею. І мені було чудно, що поетеса сміялася, коли я брав її... Вона мені казала:

– Товарищ Сосюра, давайте жить вместе.

Мені було ніяково:

– Как же мы будем жить вместе, я ж красноармеец – сегодня здесь, а завтра там?

Наближався випуск. Одного разу я пішов до поарму (політичний відділ армії. – **О. Я.**) за призначенням. Я ввійшов до вітальні і побачив на канапі... Ольгу... На ній була шкіряна куртка <...> і лахмата шапка.<...> Тільки чудно було, що в неї верхня половина чоловіча, а нижня жіноча. Чорна юбка і ті ж самі покривлені черевики.

– Здравствуйте.

Вона дивиться на мене і не пізнає. Нам повидавали костюми з мішків, і в мене ще була французька шапочка з маленькою червоною зіркою.

<...>

– Не узнаете?

Її очі стали зразу теплими й ясними, і вона вся аж подалась до мене. Але їй треба було йти на прийом, і ми тільки встигли умотивитись про зустріч. Я сказав їй свою адресу. Вона обіцяла прийти до мене о другій годині дня.

Та мені не вірилося, що вона прийде до мене, вона ж така аристократична і з вищою освітою, а я тільки червоноарм. І я не пішов на курси о другій годині, а до вечора блукав по місту. Було вже темно, коли я ввійшов до кімнати. В кутку сиділа Ольга, а біля неї на столі хтозна скільки недокурків.

– Что же вы меня обманули?

Я сказав їй, що мені не вірилось. Вона засміялася, і ми одразу ж перейшли на «ти». Вона курила цигарку за цигаркою, я теж

почав курити цигарку за цигаркою. Ми дуже хвилювалися і все говорили про любов <...>. На другий день я не пішов на лекцію. Ольга знову прийшла до мене. Коли вона дивилася на мене, у неї губи наче наливалися кров'ю. Вона казала мені, що з заплющеними очима може узнати людину, коли візьме її за руку, і брала мене за руку. Нам разом треба було їхати в поарм на Жмеринку.

Ольга казала:

– С тобой опасно ехать, – і сміялась.

Чомусь вона почала гладити моє волосся, а я був такий пасивний і почував себе неначе дівчина, її лице близько нахилилося до мого, і мені стало жутко і солодко, коли вона почала мене цілувати. Вона мене цілувала так довго, що мені аж нічим було дихати. Ми встали з канапи й як сонні ходили по кімнаті, перекидали стільці, а Ольга все цілує мене: і шию й руки. Вона стала на коліна переді мною і почала цілувати мою одягу. Я подумав: «Рівність і братерство», – і теж став на коліна. Вже вечоріло, і ми вийшли з готелю. Ольга зайшла до свого помешкання переодягтися. Але вона вийшла в тій же шкіряній куртці, і я думав, як же вона переодяглась. Ми пішли вниз до моря. На Ніколаєвському бульварі вгорі шуміли кроки публіки. Це ж був південь з теплими огнями города й вечірніми шумами моря. Ми підійшли до зруйнованого муру над морем. Внизу була безодня. Море било в руїни якогось будинку, де лякливо хитався огонь. Я сів на мур. Ольга сказала:

– Давай ляжем.

Я чув, як куц коле мені щоки, і Ольга знову почала мене цілувати. Це був якийсь огненний ураган. Він закрутив мене у своєму вирі. Ольга розпахнула свою куртку, а під нею мені блиснуло молоде, біле і туге тіло. І чогось ми почали тремтіти. Все дужче й дужче. А потім я все забув. Я потонув у гарячому тумані. Мене зовсім не було. Були тільки розширені очі Ольги, її швидко дихання, і все... А потім ми знову почали цілуватись і тремтіти. Це було щось божевільне. Я аж злякався. Може, це од моря?

Ольга:

–Я хочу выстрелить.

Я:

– Зачем тратить патроны – они пригодятся для панов.

Але Ольга вистрелила в ніч, в море, прямо в огонь зруйнованого будинку... Огонь злякано заметушився й погас. Втомлені й щасливі, ми йшли нагору. А Ольга все цілувала мої руки. А я не цілував її рук. Я тільки, як дівчина, дозволяв їй цілувати свої.

Приїхали італійці, привезли полонених солдатів колишньої царської армії. Одна італійська міноноска наскочила на міну. На Куликівському полі ховали італійців. Виступав Серраті (Джачінто Менотті Серраті (1872 чи 1876 – 1926) – один із керівників Італійської соціалістичної партії в 1910-х рр.). Ми не розуміли мови, але ми чули революційний огонь її, кричали «ура» і «дайош» під траурні залпи гармат.

Ольга ходила зі мною по місту. До неї причепився італійський лейтенант, але вона щось сказала йому по-французьки і він, як обпечений, одскочив од неї. Якось сумно любила мене Ольга. <...>

Одного разу вона не прийшла, хоч і говорила, що прийде. Мені було так тяжко, наче хтось мене посік на шматки, і я весь сочуся кров'ю... <...> Другого дня прийшла Ольга. Але я був весь час сумний з нею. Вона спитала мене – чого я сумний? Я довго не хотів їй говорити, а потім сказав: того, що не було її. Вона радісно й щасливо засміялася, схопила мене в обійми і знову був той огонь... Вона сказала, що була в портнихи. Наближався день від'їзду. Вийшло, що Ольга їде раніше, ніж я. Надходив вечір. Ми пішли до моря через Олександрівський парк. Був золотий серпень. В парку було так гарно, що ми лишилися в ньому.

У Ольги вже не було юбки. Вона справила собі синє галіфе й червоні чоботи. Коли я давав їй свою шинелю, вона мені нагадувала юнкера з тонкою динамічною фігурою. Ми лягли під деревами. В парку нікого не було. Десь горіли в вечірньому небі золоті руїни, і мені здавалося, що то середньовічний замок, а ми з Ольгою – молоді феодали, що повернулися з далекої мандрівки, і той замок у вечірньому золоті – наш. Проходили іноді перекупки, і ми в них купували дині. У нас не було ножики, і Ольга тонкими й ніжними пальцями розламувала їх. Ми цілувались з нею – два хлопці. Я розстібав їй одержу і пестив її, а з кушів хтось у полосатих штанях підглядав нас і так захопився цим, що необережно зашелестів. Ольга схопилася і вдарила в кушці з мавзера. Кушці з ляком аж зашелестіли, і знову був порожній парк, янтарні

килими листя, червоні губи Ольги і її молоде, 19-ти весен тіло. Вона розказувала про червону Венгрію, де вона працювала. Як там роздавили радянську владу. Про своє перше кохання до венгерського революціонера, про підпілля й тюрму. Вона з жахом і мукою казала, як гвалтував її жандарм. Ми пішли до моря. Було вже темно. Прожектор огненними пальцями мацав ніч. Ми підійшли до муру і одчинили вузьку чавунну хвіртку. За муром свіжо дихало море. Ми відійшли трохи вбік од хвіртки і лягли в траву на моїй шинелі. Тільки ми по-

чали цілуватися, як розчинилася хвіртка і прямо на нас налетіла юрба людей. Я скотився з Ольги прямо в ярок, і ми тихо лежали, поки пройшли люди.

Завтра Ольга від'їжджає. Сумний, проводжав я її на станцію. Душу мою палили огнем останні дзвінки. Коли я підсадив Ольгу в вагон, у неї лопнуло на коліні галіфе, і я на прощання поцілував його. Кругом сміялися люди, а я не звертав на них уваги, я бачив тільки Ольгу та її теплі очі під лахматою шапкою. Одгриміли прощально вагони, а я все стояв і бачив біду тонку руку в південній синяві.

...Швидко й ми вирушили на фронт».

Так скінчилася перша зустріч Володимира Сосюри з Одесою. Такою він описав Одесу і своє кохання в автобіографічній повісті «Третя рота», яку розпочав писати у 1926 році. (На жаль, не згадав він у ній своїх одеських родичів Сосюр, одній з них – Тетянці – тоді було лише чотирнадцять років. У майбутньому вона стане відомою журналісткою Тетяною Тесс.)

У подальшому житті Сосюри буде і визнання, і кохання, і нападки критики. Звичайно, як кожен радянський поет, який хотів не лише писати вірші, а й друкуватися, Сосюра не міг не писати вірші про Леніна, соціалістичне будівництво та подібні до цього.

Але попри все Сосюра лишився поетом, для якого головне – кохання, чи то трагічне, чи щасливе.

«Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
І земля убирається зрання...»

«Якби помножити любов усіх людей,
ту, що була, що є й що потім буде,
то буде ніч. Моя ж любов – як день,
не знають ще чуття такого люди».

Це рядки з віршів, що відомі та цитовані неодноразово. А от вірші Володимира Сосюри початку двадцятих років менше відомі – з різних причин. На початку двадцятих ще можна було відверто писати. У середині тридцятих деякі імена згадувати було чи не самогубством. Це вже у 1960 він згадає своїх розстріляних друзів-поетів у поемі «Розстріляне безсмертя».

До стадвадцятиріччя поета дослідниця Ярина Цимбал опублікувала ранній вірш Сосюри:

Ніч

Кажуть, приїде Махно.
Довго я думав про це...
Місяць у темне вікно
синім дивився мерцем.
Довго заснуть я не міг,
снилися знову фронти,
і на безмежжі доріг –
ти.

Ми на безмежжі доріг,
серця удари, як ток...
Сльози на віях твоїх,
теплий платок.
Скільки пролинуло літ!..
Знову привидівся той,
що для чекістів – бандит,
і для бандитів – герой.
Знов впливає із мли
грізне обличчя рябе,
як у кущі повели
хлопці тебе.
Вітру тоді не було,
тільки здригнула трава,
як у кохане чоло
вгрузла
шаблюка
крива...
Скільки я років і гін
серцем і зором беру...
З прапором чорним загін
ми наздогнали в яру.
Місяць дивився сумний,
плакав за вербами дзвін...
Довго рубались вони
і полягли, як один.
Тьму протинали огні,
тьма захлиналась од ран...
Тільки на чорнім коні
втік отаман.
В полі шляхом золотим,
там, де могили кругом,
довго я гнався за ним
і наздогнав над Дністром.
Капало срібло в лозу,
скеля мовчала стрімка.
Тільки далеко внизу

чорно шуміла ріка...
Скільки в минулому тем,
пісню щоб скласти дзвінку...
Збив я бандитів з конем
в чорну холодну ріку.
Тиша текла з вишини,
і крізь ранковий туман
місяць дивився сумний,
як потопав отаман.
Хвилі мотивами туг
мчали у тьми океан.
Вірний не зрадив мій друг –
чорний наган.
Все пролетіло давно,
наче в безодню дзвінку,
Десь у Парижі Махно
згадає смертну ріку.
Хай же балада оця
місяцем тихим сія.
Я – не Сосюра, а вся
вільна Україна моя.
Сниться тонкий силует,
шабля, що вгрузла в чоло.
Видумать може поет те,
чого з ним не було.

Ранній Сосюра – швидше вірші його – по-весняному ніжний, по-осінньому тривожний, по-літньому палкий, по-зимньому замріяний. А ще – неочікувано іронічний.

І не лише степ у його віршах, а й море, з яким він зустрівся в Одесі.

Володимир Сосюра

* * *

Безладно торохтить по бруку день бездумний,
Де порох голубий та цокоти копит.
Змарнілий небосхил роздерли нагло труби,
де ластівки кричать про сонце та степи.

О липень золотий!.. Твої байдужі очі
Нагадують мені холодний блиск озер.
І ранок голубий, де спів тремтить дівочий,
Мов листя золоте розхристаних берез...

Де море шарудить, над срібним пляжем трави
І шелестіння слів коханих та простих...
О теплий ночі блиск і блиск очей лукавий,
Де у колиці вій гойдався молодик!..

1921

* * *

Уже зоря золоторога,
Де полями зацвіло,
Кладе на огненні пороги
Своє сивіюче чоло.

На тротуарах не лілеї
Й не лебединий в небі крик, –
Дзвінка безодня над землею
чолом задуманим горить.

В поля з пахучої долоні
Червінці осінь просіва...
А десь біжать залізні коні
І пахне холодом трава...

1922

Степ

Ходить Степ.
Замислений Степ.
А на ньому синій-синій жупан.
За туманом – туман
і татарські загони...
Розсипається Степ синім дзвоном...
Гей, крізь вітер і ніч бліді руки простяг
і поклав
На Чумацький на зоряний Шлях...
Бліді руки простяг...
Ходить Степ.
Замислений Степ.
А на ньому синій-синій жупан.
За туманом – туман.

1922

* * *

Магнолії лимонний дух,
солодкі мрії олеандри...
А в небі огненні гранати,
і мислі зоряно цвітуть...

О моря гул! О моря гул!..
І шарудіння хвиль на пляжі...
А там панелі ще в снігу
й морозу огневі масажі.

Ми хвилі любим, хвилі любим.
Самі народжені од хвиль.
О, притули вишневі губи
Ти до моєї голови!

Хвилини бій хвилини бій...
Я чую, як біжать секунди,
я бачу космоси в траві,
в твоїх очах – заграви бунту.

Магнолії лимонний дух,
солодкі мрії олеандри...
А в небі огненні гранати,
і мислі зоряно цвітуть...

1923

* * *

Такий я ніжний, такий тривожний,
моя осіння земля.
Навколо вітер непереможний
реве й гуля.

І хвилі моря, далекі й близькі,
мені шумлять.
Там стелить сонце осіннім блиском
кривавий шлях.

Криваві пальці тремтять... О море,
постій, не йди!
Але шумує далеке море,
і мла, і дим...

Такий я ніжний, такий тривожний,
моя осіння земля.
Навколо вітер непереможний
реве й гуля...

1923

* * *

Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
І земля убирається зрання...

Дише тихо і легко в синяву вона,
протягає до зір свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
і тремтить од солодкої муки...

В'яне серце моє од щасливих очей,
що горять в тумані наді мною...
Розливається кров і по жилах тече,
ніби пахне вона лободою...

Гей, ви, зорі ясні!.. Тихий місяцю мій!..
Де ви бачили більше кохання?..
Я для неї зірву Оріон золотий,
я – поет робітничої рані...

Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
І земля убирається зрання...

Дише тихо і легко в синяву вона,
протягає до зір свої руки...
В день такий на землі розцвітає весна
і тремтить од солодкої муки...

1922

* * *

Глянув я на море – засиніли чари...
Мов проміння в хвилі, розгубився я.
Може, це не море, не янтарні хмари,
не кармінний обрій, а душа моя?!
Може, це не море, а твоє волосся,
і такий маленький я на нім лежу...
А воно круг мене райдужно сплелося,
тишина круг мене, тільки хвилі шум.
Море, моє море, я – в твої обійми,
Молодим дельфіном на валів ряди.
Вийми мою душу, серце моє вийми
і над Оріоном рвійно засвіти.
А од них на тебе з вишини проміння
крізь холодні груди вічно засія.
І в твої незнані зоряні глибини
на промінні тому опускаюся я.

1924

* * *

Люблю я море в шумний час прибою,
коли воно за валом вал жене.
Але ще дужче в чарах супокою
люблю я море мрійне і ясне.

Люблю тебе, коли ти балаклива,
як не любив я так іще раніш.
Але ще дужче, мавко пустотлива,
люблю тебе тоді, як ти мовчиш...

* * *

Це було на острові Цейлоні,
де цвітуть веселкові гаї.
Цілував вузькі мої долоні
ватажок із племені Аї.

Обережно брав мене за груди,
заливався з радості плачем...
І тремтіли стріли у отруті
за його похиленим плечем...

А коли на сходи пароплава
я зійшла... О море, о любов!..
Як його не кликала, не звала,
ватажок за мною не пішов.

Це було на острові Цейлоні,
де цвітуть велекові гаї.
Не цілує вже мої долоні
Ватажок із племені Аї.

Публікація Олени Яворської

